რედაქცია

ყველანაირ პრასპექტზე ი. ე. მუხრანსკის სახლში. ქ. ტფილისის ქვემოთ.

ხელის-მოწერა

ხელის მოწერა მიიღება: ტფილისში „დროების“ რედაქციაში, ქუთაისში ქალაქის (გორგასლის) წიგნის მაღაზიაში, გორგეშ ბოლნისი-ციხეში ალექსანდრე ალექსის ძე ბაქრაძესთან. Въ Тифлисъ, въ редакцію „Дрозба“.

„დროების“ ფასი:

ერთი წლით . . . 9 მან. | სამი თვით . . . 3 მან.
ექვსი თვით . . . 5 მან. | ერთი თვით . . . 1 მან.

დროება

გამოდის ყოველ-დღე ოთხშაბათის გარდა

ფასი განცხადებისა

დიდის ასოებით, ასოზე 1 კაპ., ასოთა-შორისი ასოზე ნახევარი კაპ., წვრილ-ბეჭდურ ასოზე 8 კაპ.

ორ სიტყვიან მოთხრობის, ნაკლებ-ვრცელ განცხადებისა და შეკრულებების დასაბეჭდად განსაკუთრებულ ფასს შეჰკრავენ. ხელშეკრულ წერილს რედაქცია უარტად გადაუწყვეტს.

განცხადება მიიღება ქალაქში, რედაქციის კარებზედ.

ქუთაისში განცხადება მიიღება ჭელიძის წიგნის მაღაზიაში.

ცალკე ნომერი „დროების“ ფასი 5 შაური.

ოთხის თვის ხელის-მოწერა.

პირველის სექტემბრიდამ ამ 1882 წლის დამლევამდინ

„დროება“

ღირს გაგზავნით 4 (ოთხი) მანეთი

ხელის-მოწერა მიიღება: ტფილისში—გალავნის პროსპექტზე, თ. ივ. გ. ბარანსკის სახლებში, კლუბს ქვემოთ.

ქუთაისში—ჭილაძეების წიგნის მაღაზიაში.

ქალაქს გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: **Тифлисъ, редакція „Дрозба“.**

ტელეგრამმა

(„სანკტ-პეტერბურგის სატელეგრაფო აგენტობიდან“)

პეტერბურგი, 1 სექტემბერი. ბაქოს ოლქის თავი დესპოტ-ზენოვიჩი შტაბით გამოვარდა პირველი კლასის ეკიპაჟით ნიკოლაევის რკინის გზაზე მოიტანა ძარცხენა ხელი ორს ადგილს და სხვა ჭრილობებიც მიიღო, ტფილისში წაიყვანეს.

პეტერბურგი, 2 სექტემბერი. ბანკის ბილეთები: პარ. კაპ.

პირველი გამოცემისა—	94—	75½
მეორესი— — — —	91—	„
მესამესი— — — —	90—	75½
ოთხესი — — —	90—	25
მეხუთესი — — —	90—	12
ალმოსაველეთის პირვ.—	89—	62½
ალმოსაველეთის მეორე	89—	62
ალმოსაველეთის მესამე	89—	62
ობლიგ., ½ იმპერიალი	8—	7½

შინაგანის 5% სესხის ბილეთები:

პირველი სესხის — —	213—	50
მეორე სესხის — —	206—	75

100 მანეთი ღირს:

ლონდონი	24—	პენსი
ამბურგი	204—	50 ცენტი
პარიჟი — —	252—	75 სანტიმი
ბერლინი —	„ —	„ პფენიგი

ოდესის ფელტონი, 4 სექტემბ.

ღმერთი დიდია, ღარიბო!

რაც დაგდო ბედმან ვაჟად
—თავ-თავის დროზე ადლიე,
სათემო სამსახურები
არ შეარჩინო,—დასძლიე,
და მაშინ მამასახლისი,
თუ რასმე აგიხირდება,—
„ღმერთი დიდია, ღარიბო,
გული ნუ შეგიშინდება“.

დგდელს საქორწილო, საკურთხი
მიართვი დაწესებული,
რომ გედარ გისაყვედურონ,
მაშინ იქნები ქებული;
თუ მეტს დაიწუებს თხოვნასა,
იქაშდინ გამოტვინდება,—
„ღმერთი დიდია, ღარიბო,
გული ნუ შეგიშინდება“.

გალს ნუ აიღებ გაჭრისგან—
იმისი ვაჟი ძნელია,
თუ გაგიჭირდა, გკურდით გყავს
შენიგე მეზობელია,
ისევ მან ირგოს ტოტა რამ,
გჯლი არ გაგიმსხვილდება,—
„ღმერთი დიდია, ღარიბო,
გული ნუ შეგიშინდება.“

ჰატივი ეცი ტოლ-შვილსა,
შენ სარ იმათი პატრონი,
მათ ნუ გაისდი პატრონად,
ნურც გაუსდები პატრონი,
ტოლმა თუ დაგიძახუნა
და ზოგჯერ წაგეკიდება,—
„ღმერთი დიდია, ღარიბო,
გული ნუ შეგიშინდება“.

თ. რაფ. ერისთავი.

1882 წელს.

დღიური

ბაქოს რკინის გზა ამ ჟამად სულ მოთავებულია, მაგრამ კერძო მოგზაურთ ჯერ კიდევ არ ღებულობს. საქონელი და უმეტესად ნაფთი ბევრი გადმოაქვთ ბაქოდამ, რის წყალობითაც ჩვენს ქალაქში ტაქციამ ნაეთ-ზედ დაიკლო. სხვა ხორაგეული ჩვენს ქალაქში ერთობ ძვირობს ამ ჟამ. დ. განსაკუთრებით უჩივიან პურის სიძვირეს და უვარგისობასაც.

* * *

წლევანდელი მწარე ზაფხული, გოლვა მიზიყსაც სწვევია. ადგილობრივი მცხოვრებნი შემოგვჩივიან მოსავალის სიმცირეს. ჩვენ მიგარდნილს მხარეს ეს გოლვაც ეყოფოდა საეალალო, საგონებლად, რომ მას ზედ საშინელი საქონლის ჰირიც არ დართობოდაო. ძაცი არ არის რაიმე დარიგება მისცეს დაბალ ხალხსაო. ჰირიანი საქონელი რომ ვისმეს მოუკვდება, გაატყავებს, ტყავს შინ შემოიტანს და გატყავებულ საქონელის სოფლის მოშორებით გადათრევაზედ მაინც-და-მაინც თავს არავინ იტეხსო.

* * *

ქუთაისის საქალაქო საკრედიტო ბანკის დაარსება მომავლისათვის გადაუდებელი ყოფილა. წრე, რომელმაც განიზრახა ამ ბანკის დაარსება, მოლაპარაკების შემდეგ, იმ დასკვნამდე მისულა, რომ ამ ჟამად ამ გვარის ბანკის დაარსება უდროო არისო, რადგან ამ ხანობით ვაჭრობა ერთობ დაცემულია, ფული ძვირობს და დასაარსებელ ბანკს ობლიგაციებს თავიდგანვე ის ფასი ვერ დაედება, რამდენსაც მოითხოვს ახლად დაარსებული საკრედიტო დაწესებულება. ამას გარდა საიდგილმამულო ბანკის სესხი უფრო იაფადაც ჯდება, ვინემ იმ ბანკისა რომელიც უნდა დაარსებულიყო. ამ გვარად, როგორც „შრომიდამ“ ეტყობოდა, უადგილოდ უცვნიათ ჯერ ხნობით ამ ბანკის დაარსება ქუთაისში.

* * *

ქუთაისის საათავად-აზნაურო სკოლაში წელს მიუღიათ: ქუთაისის მაზრიდგან—თოთხმეტი უმაწვილი, შორაპნიდგან—ცამეტი, ზუგდიდიდგან—რვა, ბურიიდგან და რაჭიდგან—შვიდ-შვიდი, სენაკიდგან—ცამეტი უმაწვილი, ლეჩხუმიდგან—ოთხი. „შრომის“ სიტყვით მთხოვნელთა რიცხვი აღემატებოდა ას სამოცსაო, მაგრამ ვაკანსიების უქონლობის გამო, ოთხმოცზედ მეტს უარი განეცხადათო.

* * *

მარტო თელავის მაზრაში, როგორც გაზ. „ქაეკაზი“ მოგვითხრობს აფიციალურის წყაროებიდგან, წელს მაისის სეტყეისაგან განადგურებულნი არიან: 4,476 დღიური ბოსტნეულისა და ხილეულობის ბაღებიო, 11,876 დღიური პურის ყანები, 3,848 დღ. ქერისა და 8,734 დღ. ვაზისა—სულ ღირებული 814,580 მანეთად.

* * *

შემდეგ დაწერილებითს ამბებს გეწერენ ბათომის ოლქის გუბერნატორის, ღენერ. სმეკალოვის მოგზაურობაზედ ოზურგეთის მაზრაში, რომელიც,

ხმა ხიზაბავრიდან

„ჯინჰველს რომ ფრთა გამოესხმის, ღმერთი მაშინ გაუწყრებაო“! თქმა არის. იმ ადგილიდგან აიყრება, სხვაგან გადაფრინდება, ახლა აქ მოეკიდება თავის საქმე ყოფასაო. ჩვენებური კრო სომეხ-კათოლიკეებიც სწორედ იმ ჯინჰველის გვარნი არიან. მის დროს თავიანთ ქვეყანაში, აზრუმს არეულან, ატეხილან, გასჯიბრებიან ოსმალოებსა და მის გამო, ბ. პასკევიჩის საშუალებითა, გარდმოსახლებულან ჩვენს ქვეყანას. ჩვენის მიწა-წყლის წყალობით, ჩვენის მამულო ბანკის სესხი უფრო იაფადაც ჯდება, ვინემ იმ ბანკისა რომელიც უნდა დაარსებულიყო. ამ გვარად, როგორც „შრომიდამ“ ეტყობოდა, უადგილოდ უცვნიათ ჯერ ხნობით ამ ბანკის დაარსება ქუთაისში.

* * *

ქუთაისის საათავად-აზნაურო სკოლაში წელს მიუღიათ: ქუთაისის მაზრიდგან—თოთხმეტი უმაწვილი, შორაპნიდგან—ცამეტი, ზუგდიდიდგან—რვა, ბურიიდგან და რაჭიდგან—შვიდ-შვიდი, სენაკიდგან—ცამეტი უმაწვილი, ლეჩხუმიდგან—ოთხი. „შრომის“ სიტყვით მთხოვნელთა რიცხვი აღემატებოდა ას სამოცსაო, მაგრამ ვაკანსიების უქონლობის გამო, ოთხმოცზედ მეტს უარი განეცხადათო.

* * *

მარტო თელავის მაზრაში, როგორც გაზ. „ქაეკაზი“ მოგვითხრობს აფიციალურის წყაროებიდგან, წელს მაისის სეტყეისაგან განადგურებულნი არიან: 4,476 დღიური ბოსტნეულისა და ხილეულობის ბაღებიო, 11,876 დღიური პურის ყანები, 3,848 დღ. ქერისა და 8,734 დღ. ვაზისა—სულ ღირებული 814,580 მანეთად.

* * *

შემდეგ დაწერილებითს ამბებს გეწერენ ბათომის ოლქის გუბერნატორის, ღენერ. სმეკალოვის მოგზაურობაზედ ოზურგეთის მაზრაში, რომელიც, გლეხების ნაჭირვების პურ-ლუფხით წელ-ზურგი გაიმაგრეს და წამოიგრძელეს ენები; სასომხეთოში სომხობა არ გაუვლიათ და აქ სამეცხო საქართველოში არა მარტო წმიდა სომხობას ჩემულობენ, არამედ სხვების დასომხებასაც ლამიან. ბრეულან, ატეხილან, მღედელი და ერი; ალექსანდრეპოლის ქურთებიცა ერთ პირად აყაყანებულან: ერთი, ეითამ ჩემს წერილს („დრ.“ № 152) პასუხს აძლევს, მეორე ჩემს პიროვნებას ეხება. ოფიციანი ქოფაკიით მღერღნაეს, მესამეც ევროპიელ მონაზონთ კაფუცინებს, ფრანციისკიანებს.

ამათი გულის ტკენა, თავის ხეთქვა და სულის ამოსვლა სრულ სომხურ ენაზედ არის, არ უნდათ რომ ჩვენ ქართველ კათოლიკეთ მიეცესთ სიმართლე თავიანთ ეკკლესიაში ქართულის სახარების წაკითხვისა და ქართულ ქადაგების წარმოთქმისა: იციან რომ ამათ ქართული ლოცვები და გალობებიც მოჰყვება საუფლო ბედნიერ დღეებში.

ჯერ ერთი ეს უნდა იცოდნენ, რომ თვითან ახალი გადმოსახლებულნი არიან საქართველოში და ადგილობ-

როგორც ცნობილ არს, ძაღკასიის მმართებლის ბრძანების ძალით, შედის მის ხელმწიფობის (власть) ქვეშე.

— 7 აგვისტოს გამოსულა ღენ. სმეკალოვი ბათომიდამ ოზურგეთისაკენ და გზად ქობულეთლებისთვის გამოუცხადებია, რომ ვინც ავაზაკებს დაიფარავს და არ გასცემს სასტიკად დაისჯებაო. ამ მუქარას გაჰყოლია მოუხდენია მცხოვრებლებზედ და 90 კაცს შეუკრავთ ფიცი და გამოსდგომიან ავაზაკებს. ამათ ერთის მხრით და მეორეს მხრით გურულების დრუჟინის წყობას ერთ დიდს ტყეში, ოზურგეთის მახლობ მიუკვლევიათ ავაზაკების კვალი და ორი მათგანი მოუკლავთ. მესენი დღესაც დევნიან ავაზაკებსაო.

11 აგვისტოს გუბერნატორს მოუვიდა ცნობა, რომ თაეად ნაკაშიძის ქვრივის სახლებს ავაზაკები დაეცნენო. საჩქაროდ გაიგზავნა ჯარები ამათ დასაჭერად, მაგრამ ავაზაკებმა ბედნიერის შემთხვევით თავს უშველეს, გაიქცნენ. რუსის ჯარები დაეტყუილებინათ, მილიციონერები ვართო.

რაც ბ. გუბერნატორი მობრძანდა ოზურგეთში, აქაურ პოლიციის სამმართველოში ხდება რევიზიები. დიდს იმედებით შეჰყურებს მას ხალხიო.

13 აგვისტოს ქ. ოზურგეთში მახლობ სოფლებიდამ ბ. გუბერნატორს წარმოუდგინეს 7 ავაზაკი. ამბობენ ეს ავაზაკები მუმანოვის ტყის მცველები არიანო.

14-ს ღენ. სმეკალოვი წაბრძანდა ოზურგეთის გარშემო სოფლების კანცელარიებს სარევიზიოდ. ოცამდე სოფელი დაიარა და 20-ს ისევ ოზურგეთში ჩამობრძანდა. ბ. გუბერნატორს გამოუცხადებია მამასახლისებისათვის, რომ ყოველს საზოგადოებაში 15 რიგიანი, მართალი კაცი დაინიშნოს ავაზაკებისა და ბოროტების სადევნელად საზოგადოდ. (ამბობენ; ერთ სოფელს, მაკვანეთს, 35 ავაზაკი წარუდგენია მთავრობისთვის თავის საზოგადოებიდგან).

ბ. გუბერნატორს კიდე დარჩა რამდენიმე სოფელი მოუველელიო, მაგრამ იმედია 26 აგვისტომდე ყველა სოფლები მოიაროს და ღირსეული განკარგულება მოახდინოსო.

***

განსვენებულის ირაკლი ბრუზინსკის აჯამეთის ტყის ნაკვეთ-ნაკვეთად გასყიდვის შესახებ „შრომაში“ ეკითხულობთ შემდეგ შენიშვნას.

„სვირიდგან გვატყობინებენ, რომ დღეს ორმოცი ქცევა კიდეც ჩაუბარებიათ კანონიერად მსყიდველებს. პირველად სვირელები ძლიან ეჭვის თვალით უყურებდენ თურმე ამ საქმეს: ჰფიქრობდენ, შეიძლება, უბრწყინვალესის კნეინა მარიამის ვექილიც, ს. ლეჟავაც, მახეს უგებდეს ჩვენის ოფლით ნაშოვნს ფულებს, როგორც ეს ბატ ძ. ჯაფარიძემ ინებაო. ამის გამო ბევრი სვირელი გამდგარი იყო გვერდზედ სეირის საყურებლად,—ააბა, ენახოთ, რა დაემართება, ვისაც ყიდვა განუზრახავსო. დღეს სვირელები კი არა, სხვებიც ცხადად დარწმუნებულან, რომ ტყე „მართლა“ იყიდება, და ყველანი ემზადებიან. განსაკუთრებით სვირელებს ჯიბეზედ გაუსვიათ ხელი. სვირელი ვალს არ დაერიდებაო, ამბობს კორრესპონდენტი, როდესაც ადვილს ყიდულობს, და ან ხარს—სხვა საქმეში კი ვალის ქამივით ეშინიანო. ერთის სიტყვით, დღევანდელმა დღემ დიდი მოძრაობა მოახდინაო ჩვენში, და, იმედია, ამ ტყის გვარიანი ნაწილი სვირელებს დარჩებათო. ხალხი მხოლოდ იმას სწუხს, რომ წელიწადი დაუდგათ ცუდი მოსავლით. ჩვენში სიმინდი კი არა, ღვინოც ნაკლებად მოვაო წელს,—განიადაგებულმა სიცხეებმა ლამის ვაზებიც გაახმოს.

„ნასყიდი ტყის ჩაბარება უდღესასწაულებიათ მსყიდველებს, მღვდლებს და გლეხებს. ძარით ჩაუტანიათ მრავალ-ნაირი საჭმელ-სასმელი აჯამეთში, ჩაუყვანიათ ცხვრები და მშვენიერი ნადიმი გაუჩაღებიათ ტყის პირას, მაღლობს ადგილზედ, საიდგანაც იხედებოდაო მათ წინ გაშლილი რუსიშავას ჭალა. თან წაეყვანათ ურმებიც.

— „ბატონო, ქალები საკეცით დაგვერევიან, თუ შეშა არ აუტანეთ, არ დაგვიჯერებენ, რომ ტყე ვიყიდეთო!“—ოხუნჯობდენ თურმე. ძარგი სანახავი იყო მინდორზედ გაშლილი სუფრა, რომელსაც სამოცამდის შამოსხდომოდა გარს მღედელი და ერი. შეიქნა სადღეგრძელოები, სიტყვები წარმოითქვა (სოფლელებმაც კი ვიცითო სიტყვების წარმოთქმა!), ამას მოყვაო ორგუნდად ჩვენებური მრავალ-ჟამიერი და სამღვეთო ძილის პირების გალობა. დალიეს განსვენებულის ირაკლი ბრუზინსკის შესანდობელი, რომელსაც მოაყოლესო სამჯერ „საუკუნოდ იყოს ხსენება მისი“ გალობით.“

„დროების“ კორრესპონდენცია

ბორჯომი, 28 აგვისტოს. აგვისტოს 10 მე მოძიხდა მოგზაურობა ახალქალაქისაკენ. ჩემთან იყვნენ ოთხი მოგზაურნი. ერთი იმათგანი იყო ს. სარაელი, ქართველი და სამი ს. ხიზაბაერელი. ფრანგები. მოგზაურობის დროს ჩვენ გვეთქვა ლაპარაკი სხვა-და-სხვა საგნებზედ.

სხვათა შორის ჩამოვარდა ლაპარაკი სკოლებზედ. მე ვკითხე ხიზაბაერელებს: —თქვენ სოფელში არის-მეთქი სკოლა? მათ მიპასუხეს: როგორ არა, არისო—და ერთმა მათგანმა ესე ამიწერა მათი მასწავლებელი და სკოლის მდგომარეობა: „ჩვენი მასწავლებელი, ბატონოჯან, ძალიან კარგი გულკეთილი, მოცადინე და შრომის მოყვარე კაცია. ძალიან კარგად ასწავლის ბავშვებს. ჩვენ წინედ ასე გვიგონა, რომ ჩვენი ბავშვები სულ ვერას ისწავლიდნენ, მაგრამ როდესაც დათხოვნის დროს მათ გამოცდაზე დაესწრო ჩვენი ხალხი, ყველას უკვირდათ, თუ რა კარგად ესწავლათ. ჩვენ სკოლაჩი იყო, ბატონო, როგორც მასწავლებელმა სთქვა 60 მოსწავლე, იმათგანნი 14 ქალი და დანარჩენნი ვაჟები. ქალებს თავის ოთახში ასწავლიდა მასწავლებლის მეუღლე, მაგრამ იმ ჩვენმა დალოცვილმა მასწავლებელმა ისე შეაჩვია და-ძმურად ერთმანეთს ბიჭები და გოგოები, რომ ახლა ეგონებ ერთ ოთახში უნდა აკითხონ. წრეულ კი ძალიან ბევრი ეყოლება ბიჭებიც და გოგოებიც—იქნება სკოლაჩი არც კი დაეტიონ; წინედ არც კი გვინდოდა რომ გაგვეხსნა სკოლა, მაგრამ ეხლა კი ასე შეგვაყვარა სკოლაც და თავისი თავიც ბ. მასწავლებელმა, რომ გოგოებიც მიეგვარეთ. ჩვენი მასწავლებელი ეხლაც, ამ ზაფხულშიც ასწავლის ბავშვებს, როცა იმან უნდა დაისვენოს და უფულოდაც ასწავლის; გეეუბნება: „ოღონდ თქვენ ატარეთ ბავშვები და თქვენი არა მინდა-რაო. ხანრიეი პირეელი და პატივცემული დედა ენა ქართული არის. საქართველოს სომხობა სრულ ქართულს მისდევდა სოფლით ქალაქებამდის და დღესაც ბევრგან სოფელ დაბებში სომხებმა სომხური არ იციან და მათი მღვდლები სახარება-ქადაგებას ქართულს ხმარობენ.

მეორე უმეცრება მოსდით იმით, რომ როცა თვითან სომეხთ-კათოლიკები არიან, ყოველ-გვარ კათოლიკებთან სულიერი ნათესაობის დამოკიდებულება აქვსთ, ისე როგორც ცოცხალ კაცის სახსრებთან ერთ მთელს სხეულს: „ერთს წმინდა კათოლიკე და სამოციქულო ეკლესიას“ სიმონოლოში სარწმუნოებისა იმიტომ ვალეიარებთ, რომ კათოლიკეთ თვითოეული ეკლესია საყოველთაოა; „კათოლიკე“ ლექსიც ნიშნავს საზოგადოს, საყოველთაოსა, და მაშა სიდამე ყოველ გვარ ენას შეუძლია თავისუფლად შესელა, მეტადრე ადგილობრივს ქართულ დედაენას, რამთონსაც კანონი მისცემს. ამასი ცხადი ფაკტი გვაქვს ჩვენ; თვითოეულ კათოლიკეთ ეკლესიაში რა გვარი ენის მღედელიც უნდა შევიდეს—უცხო, მგზავრი, ყოველთ შეუძლიათ დაუბრკოლებლად თვითოეულ ენაზედ წირვა-ლოცვის თქმა. დღეს ორას-ოც-და-ხუთ მილიონამდის კათოლიკობაა მრთელ ქვეყანაზედა, ყოველგან ეს წესი და კანონია; მაგრამ ქურთებთან და კროატებთან სამოქალაქო და სასულიერო წეს-კანონს რა უნდა?

ერთი ამბობს: „ჩვენი ბჭობის არსებითი მიზეზი ენა არის. მვაროვნობის ერთი ძლიერი კავშირი გვქონდა სარწმუნოება. საუბედუროდ ჩვენდა, სარწმუნოებაში რომ წვალება შემოგვეპარა, მაინც ენა დაგვიცავთ, თუ ენის დაცვას არ მიექციოთ ყურადღება, სადღა დაგვშთება გვაროვნობაო“?.. მეორე ამბობს: „თუ დღეს ჩვენ მივსცეთ ნება ქართულის ენის ხმარებისა ჩვენს ეკლესიაში, ხვალ ლათინებიც მოგვთხოვენ იმ გვარ სიმართლესა და ზეკ თათრული ენის მცოდნენიცა და მაშინ რა გახდება ჩვენი ეკლესიაო? მვაროვნობის ეკლესია გარდიქცევა მრავალ-ენების ეკლესიადო. (აქ ჰკიცხავს ტფილისის ქართველ კათოლიკეთ ეკლესიას). ჩვენ არ გვინდა მაგალითად ავიღოთ ტფილისის კათოლიკეთ პრავალ ენოვანი ეკლესიაო“!

რად არ იციან რომ სადაც ჩვენი ქართველ კათოლიკობა ყოფილა და იქმნება ყველგან გვიხმარია და ვიხმართ ქართულს ენასა.

ჩემი მოპირდაპირე მე მწამებს, როგორ თუ მე ს. სპანდარიანის წერილი არ გამეგოს კარგად, თითოეულად სიტყვა პასუხი არ მიმეცეს. მანა რა საჭირო იყო. მანა მისთანა ფანატიზმს თვითოეულად ჩამოუყეებოდი; ჩემს მოწინააღმდეგეთ მიქარვას ყურს არ ვათხოვებ მის დღეში. მხოლოდ სიმართლის აღსადგენელად მინდა მოვახსენო პატივცემულთ „დროების“ მკითხველთა ჩემ მოპირდაპირეთ თავ და პირველნი გულის ლახვარნი, რომლითაც იგმირებიან.

სწყენსთ მეტად, რომ ცალკ-ცალკე ვჰყოფ გვაროვნობას, ტიბიკონსა და სარწმუნოებას! ერთი ამბობს: ჩვენ უფრო კარგად ვიცით შენგან ეგ საგნებია; მაგრამ ჩვენ ეს გზა-კვალი მოგვეხდებაო! მოთხრობითი ძლიერი გვაროვნობის სიყვარული ჩვენ დღეს ამას გვთხოვსო, ასე ბრმულად უნდა ვიაროთ, და გინდათ თუ არა, თქვენც ჩვენს შავ-ბნელ გზა-კვალზედ უნდა გარონინოთო და თქვენს ნათლოვან გზა-კვალს კი დაგიშლით, არ გაგარონინებთო! მაგიგონიათ განა ამ გვარი ძალად ლამაზობა?..

მეტად იკვარებს ჩემს სიტყვასა, რომ ესთქვი: „მე საქვეყნოდ ცხადის ფაკტებით დავამტკიცე გაზეთ „დროების“ 1880 წ. 239-240 №№-ში ახალციხის ძველ მცხოვრებთ ქართველ-კათოლიკობა მეთქი“! ამისთვის სიტყვაში მოჰყავს: „შაფაზოვები, მაჩხოველები, პარძელოები და სხვანი, ამათი წინაპარნი, მე გამიგონია იმათგან, ვინ ის ქალაქიდგან გადმოსახლებულნი არიანო“.—მე ეუპასუხებ ამაზედ, როგორც ნამდვილ წყაროების მცოდნე, რომ პარძელოები სამე ხოს პარძიითგან არიან: ამის გამო პარძელიშვილებს ეძახიან, შაფაზოებს დღესაც მოკოშვილებს (მამაკაშვილებს) ეძახიან მრთელი ახალციხელნი, რომელნიც საქართველოს მამაცშვილების განაყოფნი არიან და უწინ საეკლესიო აზნაურები ყოფილან. 1760 წ. რომელიღაც მათი ნათესავი დედით პაველე, ეპისკოპოსად კურთხეულა, სომხის მოდგმისა ყოფილ და მის გამო შაფაზოებად წერეიან, ხოლო მაჩხოებზედ მე ანითგან გარდმოსახლება არ გამიგონია, კაცები ქართველობას წმიდად მისდევენ, და თუგინდ რომ ანითგან გარდმოსახლებულიც იყვნენ, განა იმითი დამტკიცდება, რომ სომხის მოდგმითგან იყვნენ?

...ა დღეობით თითონ მოდის ჩვენ ...ელში და ხან ბავშვები იქ ჩადიან ...თან და ასწავლის. ერთის სიტყვით ...ან მადლიერნი ვართ ჩვენ ბატ. ...ლანაძისა“.

...როდესაც ხიზაბავრელი მორჩა ლა...ას, საროელმა საშინლად გულ...არაებულსავით ამოიოხრა და ...ა: —თქვენ რა გიშავთ ხიზაბავრე...ბო, მზე თქვენთვის ანათებსო, ...თვის კი კარგა ხანია ჩაიდაო. ...ლაზე წინ ჩვენ სოფელში, საროს ...ბნა სკოლა და რამდენიმე წელი... ...ლომადაც სწავლობდნენ ბავ...ი. იმათთაგანია აი, ეგ წითლანა... და ახლა მასწავლებლად გახდა. ...ც ახალციხეს ასწავლია. ძალე... სწავლობდნენ, მაგრამ ჩვენი ეს ...სული სიმწუხარით შეიცვალა ახ... მეც სპექტორი დადის ხოლმე ...ჩი, იმან სკოლა დაგვიკეტა ...ქართველებს და თათრებში, ხერ...ს გადაიტანა. ხერთვისი ფოჩტას ...თან ახლოაო და თქვენი სოფე... კი შორსაო. იქ ნასწავლი ხალხი ...ნ მოხედებაო, რომ სკოლა ნახოს ...მეო და ტყუილად მოგვიგონა ...ბავშვებს არა ჰგზავნითო. სიდან ..., რომ ყოველთვის 30 ბავშვი და...ლა.

...ხლა, ბატონო, სპექტორი გვე...ვა, ხერთვისს ჩაიყვანეთო ბავ...ბიო. იქ როგორ ჩავიყვანოთ ბა...ები, ხომ სულ დაფუჭდებიან ზრე...თ. მათრობის დროს ჩავიფარეთ ...ი რჯული და ახლა როგორ გა...ვნათ ბოვშვები. რვა ან ცხრა ...ის ბავშვი, რომ სულ თათრებში ...ს დღე და ღამე, ჩვენი რაღა ეცო...ება მაგ, სულ თათრულ წესებს ...ვა. მართველები რომ იყვნენ რამდენიმე კომლი და იმათთან დაეყენოთ ჩვენი ბავშვები კიდევ არაფერი, მაგრამ იქ სულ თათრები არიან.

ხერთვისში ახლა ხალხი, ხარჯით ქალების სკოლაც გაიხსნა. მა სკოლა, ნათქვამი იყო ჩვენში უნდა გახსნილიყო; ჩვენც სკოლას მოუარეთ რაც გასაკეთებელი იყო გაეკეთეთ, და ბოლოს ისევ ხერთვისში გაიხსნა. იმათ ვაჟებისაცა და ქალების სკოლაც აქვთ და ჩვენ კი არც ერთი. ხარჯს კი ჩვენც გვართმევენ ყველაფერს ორივე სკოლისთვის—შეშას თუ ფულს. ერთი ბავშვი კი არ იზრდება ჩვენი ამ სკოლებში. მა გაგონილა, შენი ჭირიმე!?

ჩვენი ბლალოჩინი, აგერ რამდენი ხანია, გვპირდება, თუ მასწავლებელს გამოგიწერთ—თქვენ ნუ გეშინიანთო, და დღესაც კი არ სადა სჩანს ეინმე. ჩვენ 36 კომლი ქართველები ვართ, არც იმდენი შეგვიძლიან რომ ჩვენი ხარჯით გავხსნათ და ასე ვრჩებით.

ჩვენმა ბავშვებმა არამც თუ ლოცვები, არამედ პირჯვარის გამოსახაც არ იციან. მაგრამ იმ კოტემ (?) და მისმა ნათესავმა დაარღვიეს სულ ეს საქმე.

ხ. ჯ...ი.

უპასუხო პასუხი იერომონარხს კალისტრატეს

გაზეთ „შრომის“ მე-33 №-ში არის იერომონარხი კალისტრატეს პასუხი, წინააღმდეგ მისდამი შესახებისა მე-141 №-ის გაზ. „დროების“ ჩემის შენიშვნისა, რომელიც იყო პასუხად 24-ის „შრომის“ №-ისა, სადაც მოჰყვადა მრავალი ცილის წამება ი. მ. კალისტრატეს, შესახებ ხობის მონასტრის წინამძღვრის არხიმანდრიტის ბენიამინისა. რადგან მის დაგვიანებული წერილში ი. მ. კალისტრატე მაძლევს მოუფიქრებელ შენიშვნას მე, იმისათვის გთხოვთ ბატონო რედაქტორო, ნება მომცეთ თქვენის გაზეთის საშუალებით უკანასკნელ ჯერ მივსცე პასუხი, შემცველი თვით არებითი სიმართლისა.

ი. მ. კალისტრატე იძახის, უადგილოდ მიმაჩნია იმისთანა კაცთან ბაასი, რომელსაც არაეინ კითხულობს და იძახის „ინდოეთში ხურმა ათ შაურად არისო“, მაგრამ რაქნას, რადგან საესეა ჩემი შენიშვნა ლანძღვით, უნდა ილაპარაკოს სიმართლის აღსადგენად. საუბედუროდ ი. მ. კ. მოკლედ აღსნილს ჭეშმარიტებას, მისდამი შესახებ ჩემ მიერ შენიშვნისას, აძლევს დიდს მნიშვნელობას და ეძახის გალანძღვას, მაგრამ ის კი დააეიწყდა, ცილის წამება ისეთ პირზედ, რომელიც ღირსებით, დამსახურებით, თანამდებობით და ხნით მასზედ დიდია, შეადგენს უმეტესს განკიცხვას. მა დალოცვილი ი. მ. კ. დიდ მანძილზედ ნემსს ხედავს ქვიშაში და წინ რომ აქლემი დაუყროყინებს, ვერ განურჩევია—აქლემია თუ ბრიჭინა. თუ ამას მე ვესტყუე, მაშ რად დამემოწმა მე ი. მ. კ., შენიშვნის წინააღმდეგ გაზეთ „შრომაში“, თვით ის ბატონი ფრანცუზი მურრიე, რომლის მიზეზით იწყო კალისტრატემ ცილის წამება არხ. ბენიამინზედ. მურრიემ ხომ საყეველური გამოუცხადა ი. მ. კ., მაშასადამე, სჩანს, ყველა სტატიები კალისტრატესი ყოფილა და არის ის უნაყოფო თესლი, რომელიც დავარდა, დროსა სთესეისასა, კლდესა ზედა და მყისვე ფრინველთა შესჭამეს. ამას თავი დავანებოთ. რომ ამ ეხლანდელის წერილით სულ უმეტესად დაამტკიცა ი. მ. კ. შურის ძიება მისა წინამძღვართან, ეს მაინც რისგამო წარმოსდგა პირველად ი. მ. კ. ქონდა ბაასი სხვა საგანზედ, და ეხლა კი იმას თავი მიანება და, ეითომ თვისის სიმართლის აღსადგენ პასუხში, დაიწყო სრულიად სხვა საგანზედ მსჯელობა: სწერს, წ. ბენიამინს კი არ განუახლებია მონასტერი, არამედ მოგროებულის ფულიდამ დახურესო და სხ., მაგრამ ის კი არ მოაგონდა, მოთავე ამ ფულების მოგროებისა იყო და ზრუნაედა მოუსენებლად წ. ბენიამინი. ი. მ. კ. იძახის, რეეზია შეკრებილ ფულებისა არაეინ მოახდინაო და აქედამ ის დასკვნა გამოყავს, ფულები უნდა იყვეს დარჩენილ იკონომიად. თქვე დალოცვილო, რა გვენაღლება ჩვენ, თუ გინდ ის ფულები სულ ჩაღლიონ, მხოლოდ ის საჭიროება, რაზედაც იყო ნახსენები ფულები მოგროებულა, მოიყვანონ აღსრულებაში? ბანა თქვენკი არ იცით მ. კ., რა ადეილი საპოვნია ფულები, მეტადრე ამ ნაირ საქმისათვის, როცა ძნელად გამოჩნდება ისეთი პირი, რომელმანც მანეთი გამოიმეტოს, მაშასადამე სად იქმნებოდა იმოდენა ფულები, რომ მონასტერი განეახლებინა და ჯიბეებიც გაესჭედა. რაიცა შეეხება წინა მოადგილებთ წინამძღვრის ბენიამინისა, რომლებთა ი. მ. კ. შეასხამს თვისს წერილში ეებას, მე იმათზედ არას ეიტყეი; ეიტყეი მხოლოდ წინა მოადგილის წ. ბესარიონისა შესახებ (ჩაჩუაზედ): რადგან მ. კ. იძახის, წ. ბენიამინმა დაარღვიაო უწმიდესი სინოდის უქაზის ძალა, რომლის წინააღმდეგ დააქცია სახლი და აღაშენა სხვაო. მ. კ. დაეიწყებია რომ ნეტარ-ხსენებული-რომ ლექსი იგივე „ანი“ ქარ...ლია და ნიშნავს სნულსა, როგორც ...ი ანუღი—ნახნავსა. სომხის ძლი...ეფუბის ჟამისა ადრე, რეა-ასში ...ცხრა-ასში იმ მხარეს იმდენი ქარ...ლების სიმრაელე ყოფილა, რომ ...ი ეპისკოპოსი თვით ქ. ანში ...დრა, მეორე შარსში და მესამე შა...ერტში. მა სამიეე ეპისკოპოსები ...ურის მთავარ-ეპისკოპოსის (მ.წ...ლის) ხელდებულნი ყოფილან. ...თ შარსსაც კარი (პალატი) ეწო...ა ქართულად; საზღვრის შე...ლი და იგივე შარსის სოლანლუს ...ები სამესხეთოს მთებად თქმულ ...ნ; მაგრამ ეს ჩემს მოწინააღმდეგე ...ებს ციზრადაც არ გაუგონიათ! ...თან მე მინახია შირიღის ეკკლე...ად ხუცური ასოები გაელილ წე...ებში, რომელიც 30-40 ეერსს ...აეს ქ. ალექსანდრეპოლიდგან; ...ა არის,—პირველნი მცხოერებნი ...ეროპისა ქართველები ყოფილან!

...ც შეეხება ახალციხის ძეელ ...ოერებ კათოლიკეთ ქართველობას, ...ცდება ამათი თითო-ოროლობით ...კრებით 1660 წლიდგან შვაბ...ნის სოფლებიდგან: არტაანიდგან, ...ცხოედგან, აწყვრიდგან, ჩილდირ...იდგან, ზავახეთიდგან, ოკნიდგან და ხეობიდგან; აქ სოფლებ გარდა, მარტო ახალციხეში 1200 მოსახლემდის შემდგარან, და მერმე ნელ-ნელა ამ ხსენებული რიცხვიდგან 1500 მოსახლემდის მარტო კოსტანტინეპოლში გადასულან ვაჭრობის მიზეზითა, რომელნიც ჯერაც კათოლიკენ არიან და ქართველის შვილებად იწოდებიან; გარდა ამისა არზრუმს, ტრაპიზონს, მერდინს, ბაღდადს, იზმირს და სხვა ანატოლიის ქალაქებში გარდასულნი იმ რიცხვიდგანვე შეუყვანიან იესოს რიგოსან პატრებს სომხის ტიბიკონში. რადგანც სომხობა მეტად მღებული ყოფილა ოსმალოსაგან თავიანთ გამცემელობის გამო, ამის გამო ხვანთქარ შათი მაჰმადმა კოსტანტინეპოლში სომხობა გაამრაელა და პატრიარქი დაუსეა, რომ თვალ-ყური სჭეროდათ ბერძნების ყოფა-ცხოერებაზედა, რომ არ ასჯანყებოდნენ; ესევე მნიშვნელობით მისცა თავისუფლება სამესხეთოში, რომ მესხებს მტრად სდგომოდნენ ოსმალთ სასარგებლოდ და თითქმის ჩვენს დროსაც ისევ მნიშვნელობა აქვსთ!..

ახალციხის ძეელად მცხოერებთა კათოლიკე-ქართველობას ამტკიცებს აგრეთვე ა) ფიზიონომია და წმიდა ქართული ენის ცოდნა ყოფა-ქცევითურთ, რომელიც საქართველოს სომხობას მის დღეში არც ჰქონია და ვერც ექმნება; ბ) ჩვენი ნათესაობა და განაყოფობა სრულ მესხ ქართველები არიან; გ) საეკკლესიო ძეელს ჯვათაგებში ნათლისღებისა თუ შესაწირაეთა სრულ ქართული გვარები და სახელები არიან, როგორც: ოტიაითი, დთისათი, მახარობლაისთი, გლასითი, ოქროპირათი, ბატონათი, ბეყუათი, მამატათი, ნადირათი, ყანდისანთი, ეთერათი და სხ.; ასრეეე დედა-კაცების სახელებია: მზექალა, თამარი, მსისადარა, ასთასდარა, თინათი, ხორეშანა, ნათელა, ეთერა და სხვ. ამასთან მიპოეია ქართველთ-კათოლიკეთ წარეის კონდაკი ხელთ-ნაწერი, რომელიც კოსტანტინეპოლს ჩვენს მონასტერში გაეგზაენე და იქ ხმარობენ ჩვენი მღვდელ-მონაზონნი. ისეთი ძეელის-ძეელი ისტორიული ზღაპარ-ანდაზებია ჩვენში, სუფრული, მობანები და სიმღერები, რომ საქართველოს არც ერთ მხარეში არ შეიძლება იყოს.

ბარდა ამისა: ჩვენი მოძმე ეელეები ან კარტიკმელები, მაერელები, ხულგუმოელები, ტურცხელები და თითოსხარაბაელები ჩვენ დრომდის ქართველ კათოლიკეთ ტიბიკონზედ იყვნენ, აგრეეე ჩვენი ბებერა დედებისაგანნი უმრაელესნი ქართველებთან მარხვებს იჭერდნენ და იჭერენ დღესაც მრაავალნი.

სინდიკების გამო მაშინ და ახლაც ეიტყეი, რომ ეგ ძმური მორიგებით თუ იქმნა, ძლიერ სასარგებლოა ორივე მხარის სიყვარულიანობისა და მშეიდობიანობის დასამყარებლად სამუდამოდ და კათოლიკე სარწმუნოების წმიდა მოეალეობაც ამას მოითხოეს.

დაბოლოს შესახებ სომეხთ კათოლიკების შეცდომილებისა ამას ეიტყეი. იმათ, როგორც კათოლიკეთ, პირველშიეე არ უნდა მიემართათ „მეღუსთვის“. სასულიერო-საეკკლესიო საქმის გარდაწყეეტა ეკუთენის ადგილობრიე ეპისკოპოსსა და არა მეგაზეთეთა. ჩემს მოპასუხეს კი ეურჩეე, თაეისი დარიგება მაგრა შეინახოს თაეიანთთათეის დანამძინარეეი თეალები მოიფშენიტოს, ჯერ გამიცნოს და მერე ზრდილობიანად ილაპარაკოს: მე სომხის მდედელი არა ვარ!..

ვინმე მესხი.

бულმა, წ. ბესარ. არა თუ მარტო უწმ. სინოდის უქაზი დაარღვია, საუბედუროდ ზედ მიარღვია მონასტრის შესანიშნაი, ძველთაგან ძველი შენობისა ქვიტკირის გალავანი და აღიშენა თავისთვის ხის სახლი ზედ იმ ალაგზედ. მ. კ. სწერს, Иосавის ვინ კითხა—„Иѳрдоетში ხურმა ათ შაურად არისო“—ამისას ამას ვეტყვი, მე რომ ი. მ. კ. შენიშვნაზედ კიდე დამერთო ცილის წამება წ. ბენიამინეზედა, მაშინ კი მ. კ. არ მოაგონდებოდა Иѳрдоетის ხურმა. მგონია, ყოველი კაცი თავისუფალია აღსადგენად სიმართლისა, იქონიოს მსჯელობა, ამ საფუძველით მე მცოდნემან დაწერილებითი გარემოებათა უთაკილოდ მიეცეი ჩემს თავს ნება მელაპარაკნა ამ საგანზედ. Ი. მ. კ. მთხოეს თვისს წერილში, რადგან მეტი ბაასი არა სურს ამ საგანზედ, არც მე შევაწუხო ბატონი რედაქტორი და დავსცხრე. დიდის კმაყოფილებით უსრულებ თხოვნას, უკანასკნელად ეუწერ ამ წერილს და იმედი მაქვს „დროების“ რედაქტორიც დამიბეჭდეს მას.

ისიდორე შიოს-ძე ოსვა.

1 სეკტემბერს.

თფილისის სამკურნალო

ავათმოფეში მიიღებიან დილის რვა სათიდამ თორმეტ სათამდის.

ოქროშაბათს გარავლეციჩი და ლიტიცეი—შინაგან ავათმოფოფობისა; კელდიში სიფილისტიკური და სირურგიული ავათმოფოფობისა; ბახუტოვი—ბებიაობის, ქალების და უმაწვილების ავათმოფოფობისა; ბაბაევი ძარღვების სისუსტის და შინაგან ავათმოფოფობისა.

სამშაბათს. მინკევიჩი—სირურგიული ავათმოფოფობისა; ლიტიცეი—შინაგან ავათმოფოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირურგიული ავათმოფოფობისა; ბახუტოვი—ბებიაობის, ქალების და უმაწვილების ავათმოფოფობისა; ბაბაევი და დანიელ-ბეგოვი—ძარღვების სისუსტის და შინაგან ავათმოფოფობისა.

ოთხშაბათს. ლიტიცეი და მირიმანოვი შინაგან ავათმოფოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირურგიული ავათმოფოფობისა; ბახუტოვი—ბებიაობის ქალების და უმაწვილების ავათმოფოფობისა; ბაბაევი—ძარღვების სისუსტის ავათმოფოფობისა.

ხუთშაბათს. ლიტიცეი—შინაგან ავათმოფოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირურგიული ავათმოფოფობისა; ბახუტოვი—ბებიაობის, ქალების და უმაწვილების ავათმოფოფობისა; ბაბაევი—ძარღვების სისუსტის ავათმოფოფობისა.

პარასკევს. მინკევიჩი — სირურგიული ავათმოფოფობისა; ლიტიცეი, მირიმანოვი და დანიელ-ბეგოვი—შინაგან ავათმოფოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირურგიული ავათმოფოფობისა; ბახუტოვი—ბებიაობის, ქალების და უმაწვილების ავათმოფოფობისა; ბაბაევი—ძარღვების სისუსტის ავათმოფოფობისა.

შაბათს. ლიტიცეი—შინაგან ავათმოფოფობისა; კელდიში—სიფილისტიკური და სირურგიული ავათმოფოფობისა; ბახუტოვი—ბებიაობის, ქალების და უმაწვილების ავათმოფოფობისა; ბაბაევი—ძარღვების სისუსტის ავათმოფოფობისა.

განცხადებანი

ინგლისის მაღაზიაში ახლად მიღებულია დიდ ძალი ჩაი პირველი მოკრეფისა 30% უკეთესი, ვიდრე სხვაგან. იქვე იყიდება: ბარჟანა 40 კაპ. დაწყებული; სტაქნები, ბაკლები 10 კაპ—დამ; პადნოსები 5 კ.—დამ, მურაბა და ალბომები ნახევარ ფასად და სხვ. (100—99)

დაიბეჭდა და ისყიდება ბრ. ჩარკეიანის ქართული წიგნის მაღაზიაში

ეროგა

თხზ. ნ. ნიკოლაძისა

გამოცემული

ზ. ჭიჭინაძისაგან

ფასი 15 კაპ.

10 სეკტემბრიდამ ქ. ქუთაისში, Иосებ მურადოვის წიგნის მაღაზიაში გაიყიდება ქართული

დედანი (პროპისი)

შედგენილი და გამოცემული ვ. დ. გაბიჩვაძისაგან: ფასი 12 კაპ. (3—2)

დაიბეჭდა და ისყიდება გრ. ჩარკვიანის ქართული წიგნის მაღაზიაში

დედა და შვილი

და

რამდენიმე ლექსი

თ. ილია ჭავჭავაძისა.

ზ. ჭიჭინაძისაგან გამოცემული

ფასი 15 კაპ.

მაღაზია

სალიანის თევზეულისა

შეტყობს საზოგადოებას, რომ მან ახლად მიიღო სალიანში მარტში დაჭერილი თევზეული საგანგებოდ მომზადებული და ისყიდება წვრილადაც და ვარტიითაც. აქვე ისყიდება ყოველ დღე მოსრშული თევზეული. მაღაზია იმყოფება თამამშოვის ქარვასლის ქვეშ. (12—11)

ახალი ქართული

კარაბადინი

ისყიდება **ტფილისში:** შავერდოვის და გრიქუროვის წიგნების მაღაზიებში; **ქუთაისში:** მურადოვის და ჭიდაძის წიგნების მაღაზიებში.

ფასი ყდიანის ერთი მანეთი.

გორში

ხიდის ახლო ისყიდება საუკეთესო სახლის ალაგი. შასზე ეკითხოს ტფილისში ზაქარია Иოსების-ძე მამაცაშვილს. (3—3)

დაიბეჭდა და ისყიდება გრ. ჩარკვიანის ქართული წიგნის მაღაზიაში

სახსოვარი

ბატონიშვილის ალექსანდრესძის ირაკლის გარდაცვალებაზე.

შეკრებილი და გამოცემული

ზ. ჭიჭინაძისაგან

ფასი სუთი შაური.

ქართველ ქალებისაგან ნათარგმნი

მოთხრობანი

წიგნი მეორე.

ისყიდება **ტფილისში:** შავერდოვთან, ჩარკეიანთან და გრიქუროვის წიგნის მაღაზიაში (ბაღის პირ-და-პირ). **ქუთაისში:** ჭილაძის და ნიკოლაძის მაღაზიაში. **გორში:** მ. კერესელიძესთან.

დაიბეჭდა და გამოვიდა ახალი სომხური წიგნი

მწყემსის სტვირი

ლექსები, სიმღერები და ზღაპრები

ცნობის-მოყვარე ყრმათათვის **სკოლაში და შინ საკითხავად** ადვილნებისა

გამოცემა ვ. მ. შავერდაშვის გაზეთის სააგენტოსი.

ფასი ერთი აბაზი (10—10)

დაიბეჭდა და ისყიდება ბრ. ჩარკეიანის ქართული წიგნის მაღაზიაში

მამულის

საერთო მფლობელობაზე

თხზულება

ანტონ ფურცელაძისა

გამოცემული

ზაქარ ჭიჭინაძისაგან.

ფასი თითო წიგნისა ერთი აბაზი

დაიბეჭდა, გამოვიდა და ისყიდება Тфილისის წიგნის მაღაზიებში

იგავ-არაკნი

ქრილოვისავან და სიბრძნე-სიცრუეგან გალექსილი თ. რ. ერისთავისა.

ისყიდება

Тфილისის წიგნის მაღაზიებში ახლადგამოსული რუსულს ენაზე წიგნი.

Грузинскія крестьянскія грамоты, крѣпостные и судебные акты, грамоты и письма грузинскихъ и персидскихъ царственныхъ особъ. (Матеріалы для исторіи древней грузіи).

сост. Д. П. Пурцеладзе.

ქუთაისში ისყიდება ჭილაძეების მაღაზიაში.

ფასი ერთი მანეთი

ტაქცია

საგანგებავ ხორაგეულებათა, რომელ იყიდებიან თფილისის ბაზრებში, უქნებში და დატარებით 1 სექტემბრიდამ 1 ოქტომბრამდის.

გამომცხვარი პური: ხორბლის ფქვილის

პირველის ხარისხის—1 გირ. 5 კ.
მეორის „ —1 გირ. 3½
მესამის „ —1 გირ. —

იმავე ფქვილ. თორნეში გამომცხვარი:

პირველის ხარისხის—1 გირ. 5½
მეორის „ —1 გირ. 4 კ.

ჭვარის-მამის პური:

პირველ ხარის. ლავაში 1 გირ. 6 კ.
მეორის „ „ —1 გირ. 5 კ.
მესამის „ „ —1 გირ. 4½

ძროხის ხორცი:

პირველის ხარისხის —1 გირ. 8 კ.
მეორის „ —1 გირ. 7 კ.
სუკი — — —1 გირ. 14 კ.
ცხვრის ხორცი 1 გირ. 9 კ.

ღორის ხორცი:

პირველი ხარისხის —1 გირ. — კ.
მეორის „ —1 გირ. — კ.

თეატრალური განცხადება

15 სეკტემბრიდამ დაიწყება ქართული თეატრალური სეზონი. შემორჩილებით ვსთხოვთ ყველაიეტორებს და მთარგმნე-ებს, ვისაც კი მოუძეძათ შიესები გამოგზავნონ 1 სეკტემბრამდის რადგან მთელი სეზონის რეპერტუარი გამოცდებული უნდა იყოს წარმოდგენების დაწყებისათვისვე; ეს დაჩქარება მით უფრო საჭიროა, რომ 1 იანვრამდის 1883 წლ. შიესების ცენზურაში გატარება შეიძლება აქვე, ტფილისში, მას შემდეგ კი უნდა გაიგზავნოს უმაღლეს მთავრობასთან, და იმისათვის რომ ეს დიდი დაბრკოლება, ქართულ თეატრის შესახებ, თავიდამ ავიცილოთ, ჩვენ კიდევ ვიმეორებთ ჩვენს თხოვნას, რომ შიესები რაც შეიძლება მალე გამოგზავნონ შემდეგის ადრესით: **Въ Тифлисъ въ редакцію „Дроэба“. Константину Семеновичу Месхи.**

ამასთანავე ვაცნობებთ, რომ ვისაც კი სურს ქართულ დრამატულ დასში, დრო-გამო შეუბით მოხალისეობის მიღება ან სურს შემოვიდეს სამუდამო მოთამაშედ, შეუძლიან ამავე ადრესით მოგვმართოს პირობების შესატყობლად.

ძველ მოთამაშეთ ვაუწყებთ, ვისაც სურსთ, შეგვეკრან კონტრაქტით იმ პირობებზე და წესებზე, რომელნიც დამტკიცებულნი არიან ქართული დრამატული საზოგადოებისაგან, პირველ სეკტემბრამდის; რომელიც კი ამ კვადამდე არ შეგვეკვრება კონტრაქტით, შემდეგში აღარ იქნება მიღებული ქართულ დასში.

მოთამაშეთა სახელ-გვარი, რეპერტუარი, აბონიმენტი, წარმოდგენების დღენი და თვითონ თეატრი, თუ სად გაიმართება წარმოდგენები—გამოცხადდება 1 სეკტემბერს.

ქართული თეატრის საქმეთა გამგენი { ვ. აბაშიძე. ჯ. მესხი.

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 3 Сентября 1882 г. *Типографія Меликова* გამომცემელი ს. მელიქიშვილი. რედაქტორი ს. მესხი